

MỘT SỐ Ý KIẾN VỀ DẠY VÀ HỌC TIẾNG ANH TRONG QUÁ TRÌNH HỘI NHẬP

SOME OPINIONS ABOUT TEACHING AND LEARNING ENGLISH IN THE INTEGRATION PROCESS

NGUYỄN VĂN Y (*) và HỒ NHỰT TUẤN(**)

TÓM TẮT: *Dạy và học ngoại ngữ trong quá trình hội nhập là vấn đề cần thiết và cấp bách nhằm tạo ra nguồn nhân lực đáp ứng cho sự phát triển bền vững của mỗi quốc gia trong xu thế toàn cầu hóa với nhiều tác động bên trong và bên ngoài. Vì vậy chúng ta cần xác định dạy học ngoại ngữ đến trình độ nào? và mục đích chủ yếu đối với người học ngoại ngữ để làm gì.*

Từ khóa: *ngoại ngữ; dạy học.*

ABSTRACT: *Teaching and learning foreign languages in the integration process is an urgent and necessary issue in order to create human resources to meet requirements of sustainable development of each country in the trend of globalization with many impacts from inside and outside. So we need to determine the level of foreign language teaching? What is the main purpose for foreign language learners.*

Key words: *foreign language; teaching.*

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Việt Nam hiện tại có quan hệ với 187 quốc gia và vùng lãnh thổ [1], đồng thời là thành viên chính thức thứ 150 của WTO (World Trade Organization: *Tổ chức Thương mại Thế giới*) đã thỏa thuận cam kết thực hiện GATS (The General Agreement on Trade in Services: *Hiệp định chung về Thương mại dịch vụ*) đối với tất cả mười hai ngành dịch vụ, trong đó có giáo dục. Mặc dù có nhiều thời cơ và thách thức của các cam kết này đối với giáo dục, song điều rõ ràng là việc nâng cao trình độ ngoại ngữ cho đội ngũ nguồn nhân lực đất nước trở nên hết sức cấp thiết. Hiện nay

trên thế giới còn khoảng 7000 ngôn ngữ, trong đó ngoài bản ngữ của mỗi quốc gia thì tiếng Anh chiếm vị trí thứ hai của các quốc gia. Trong phạm vi bài viết tác giả làm sáng tỏ hai vấn đề: Một là dạy học tiếng Anh đến trình độ nào?; hai là mục đích chủ yếu đối với người học tiếng Anh?

2. NỘI DUNG

2.1. Dạy học tiếng Anh đến trình độ nào

Khung tham chiếu chung châu Âu – CEFR (Common European Framework of Reference): việc đánh giá trình độ năng lực sử dụng ngôn ngữ được các nước tiến hành rất khác nhau, trong đó có các ngôn ngữ của châu Âu. Thậm chí đối với một ngôn ngữ

(*) PGS.TS. Trưởng phòng Quản lý đào tạo Học viện cán bộ Thành phố Hồ Chí Minh, nguyenvany_tcb@yahoo.com

(**) Th.S. Phòng Quản lý đào tạo Học viện cán bộ Thành phố Hồ Chí Minh, Mã số: TCKH20-12-2020

cũng có vô số cách đánh giá. Chẳng hạn, chỉ riêng đối với tiếng Anh người ta thấy có đến hàng chục khung đánh giá khác nhau như TOEFL, IELTS, Cambridge Main Suite Examinations, BEC6,... Để thống nhất việc đánh giá trình độ năng lực sử dụng ngôn ngữ, năm 2001 cộng đồng châu Âu đã khuyến cáo các nước thành viên của cộng đồng sử dụng cái gọi là Khung tham chiếu chung châu Âu – Common European Framework of Reference, được viết tắt là CEFR. Khung tham chiếu chung này có thể

dùng làm cơ sở để đo đạc năng lực ngôn ngữ, xây dựng chương trình ngôn ngữ, so sánh các ngôn ngữ khác nhau, thiết kế đánh giá, tạo cấu trúc cho tiến bộ ngôn ngữ liên tục. Khung tham chiếu hiện được áp dụng đối với hơn 30 ngôn ngữ trên thế giới như: Catalan, Dansk, Deutsch, English, Espanol, Euscar, Français, Ελληνικά, Italiano, Lëtzebuergesch, Nederlands, Norks, Portuguese, Suomi, Svenska,... CEFR gồm 6 bậc trình độ được nhóm thành 3 mức A, B, C (bảng 1):

Bảng 1. Khung tham chiếu chung châu Âu – CEFR

C-Proficient User (Người sử dụng thành thạo)	C2 Mastery (Rất thành thạo) C1 Effective Operational Proficiency (Thành thạo)
B-Independent User (Người sử dụng độc lập)	B2 Vantage (Vượt ngưỡng) B1 Threshold (Đạt ngưỡng)
A-Basic User (Người sử dụng sơ bộ)	A2 Waystage (Cận ngưỡng) A1 Breakthrough (Vỡ lòng)

Mức trình độ ngôn ngữ cần học: Mức trình độ ngôn ngữ cần học trong hệ thống giáo dục quốc dân của mọi quốc gia là khác nhau. Song nhìn chung trong nhiều năm trước đây, mức trình độ ngôn ngữ của học sinh châu Âu tốt nghiệp phổ thông trung học thường là ở cấp độ B1 – Threshold (Đạt ngưỡng). Mô tả chung về trình độ năng lực ở cấp độ này theo CEFR là như sau: Người nói đạt trình độ này có thể giao tiếp trong nhiều tình huống thường gặp hằng ngày với các cấu trúc ngôn ngữ có thể đoán trước được. Với loại tài liệu mà người nói ở trình độ vỡ lòng chỉ nắm được ý cơ bản nhất thì người nói ở trình độ này đã có thể nhận biết được nhiều thông tin hơn. Ngoài những số liệu và sự kiện căn bản, họ đã nhận ra được cả quan điểm, thái độ, tình cảm và mong muốn được gửi gắm của tác giả kèm theo đó. Mô tả chung về trình độ

năng lực ở cấp độ này theo CEFR là như sau: Người đạt tới trình độ này đã vững vàng và tự tin khi sử dụng các cấu trúc chính của ngôn ngữ, có một vốn từ khá rộng và sử dụng được các chiến lược giao tiếp phù hợp trong những tình huống giao tiếp xã hội khác nhau. Đối với một đoạn văn nói hoặc văn viết, họ đã có thể nắm được những thông tin không chỉ là số liệu và sự kiện đơn thuần, mà còn phân biệt được giữa ý chính và ý phụ, giữa chủ đề chung của một đoạn với các ý diễn giải chi tiết. Trình độ này cho phép người sử dụng ngôn ngữ một cách độc lập để giải quyết nhiều tình huống, kể cả các tình huống nảy sinh bất ngờ. Họ đã bắt đầu nhận thức và thể hiện được các phong cách, các quy tắc chuẩn mực của lối nói lịch sự, cũng như thể hiện được nhiều mức độ quan trọng khác nhau cho phù hợp trong khi nói.

2.2. Mục đích chủ yếu đối với người học tiếng Anh?

Mục đích hướng ngoại: Thông thường người ta quan niệm rằng nắm ngoại ngữ là để giao tiếp với người nước ngoài, để tiếp thu những tinh hoa văn hóa vật chất và tinh thần của nước ngoài về phục vụ cho đất nước mình và bản thân. Ngày nay nhiều người còn nhấn mạnh thêm rằng để phục vụ công cuộc hội nhập kinh tế cần phải coi việc đi học và đi làm ở nước ngoài là mục đích chủ yếu của dạy học ngoại ngữ, vì đây là thời cơ rất lớn đối với đất nước và mọi người. Tất cả những mục đích thực tế đó đều có yêu cầu chủ yếu là phải nghe tốt, đọc tốt, viết tốt để tiếp thu, lĩnh hội thông tin qua lời giảng, lời chỉ bảo, qua sách báo và các phương tiện thông tin đại chúng nước ngoài (đài phát thanh, truyền hình, trang website). Còn yêu cầu về nói chỉ cần mức độ nào thôi, miễn là có được khả năng phản ứng, đáp lại lời nói của thầy, của đối tác, của khách nước ngoài là đủ. Đó là những yêu cầu chủ yếu trong mục đích hướng ngoại. Thực tế người nước ngoài dạy tiếng nước ngoài cho học sinh, sinh viên, người lớn của chúng ta tại Việt Nam hay ở nước ngoài khác đều luôn luôn đòi hỏi trình độ ngoại ngữ của người học phải đảm bảo ngang bằng và liên thông với trình độ ngoại ngữ quốc tế, phải lấy chuẩn mực ngoại ngữ quốc tế làm thước đo đối với chất lượng dạy ngoại ngữ của các nước. Các chuẩn chất lượng ngoại ngữ quốc tế của Anh-Mỹ và châu Âu như TOEFL,... đều lấy kỹ năng thụ động (nghe và đọc) làm căn cứ đánh giá chủ yếu và tuyệt đối đều phải thông qua các tài liệu có nội dung văn hóa, đất nước học của Bắc Mỹ. Ngoài

ra, còn một điều tối quan trọng khác là trong thực tế cái chuẩn mực quốc tế ấy ngầm bao hàm mục đích loại trừ trên thực tế nội dung dạy phẩm chất, đạo đức cho học sinh, sinh viên trong việc hình thành nhân cách xã hội chủ nghĩa Việt Nam, đơn giản chỉ là vì nó không phù hợp với mục đích và yêu cầu của nước ngoài. Tại các trung tâm ngoại ngữ do nước ngoài bảo trợ hoặc các hội thảo về du học của các trường đại học trên thế giới mở ra thường xuyên, liên tục tại các thành phố trong nước Việt Nam và cả trên Internet nữa xem họ muốn gì và yêu cầu gì. Họ muốn giúp những thanh niên giỏi nhất, ngưỡng mộ họ nhất đạt được nguyện vọng xuất ngoại, kể cả bằng việc cấp học bổng, song lại chỉ yêu cầu các em nghe tốt, đọc hiểu tốt theo tiêu chuẩn ngoại ngữ quốc tế là được. Vì thế mọi trung tâm ngoại ngữ và chuyên gia ngoại ngữ của bất cứ nước ngoài nào cũng chỉ chuyên tâm thực hiện một mục đích cuối cùng là sinh lợi cho họ mà thôi, kể cả khi họ khuyến học bằng học bổng hoặc bằng viện trợ [2].

Vậy dạy tiếng Anh hướng ngoại không phải là mục đích duy nhất, thậm chí không phải là mục đích chủ yếu của nhà trường Việt Nam trong giai đoạn hội nhập hiện nay. Chúng ta cần phải đặc biệt chú trọng dạy những mặt khác trong các chức năng của ngoại ngữ, nhất là phần giáo dục nhân cách con người Việt Nam theo tinh thần luôn kiên định lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội với mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh, để tạo cho người học có đủ bản lĩnh và tri thức lựa chọn đúng những điều hay, cái tốt của nước ngoài thực sự phù hợp với

Việt Nam, đồng thời giúp họ tránh cho được các hiện tượng mất gốc, lai căng, sùng ngoại, phù ngoại, thậm chí cả thái độ coi thường.

Mục đích hướng nội: Dạy tiếng Anh hướng nội nhằm mục đích tạo cho người Việt Nam luôn luôn đứng ở vị thế chủ nhân mà dùng ngoại ngữ để giao tiếp với người nước ngoài, để tích cực lựa chọn, thu lượm các thông tin có ích cho đất nước và bản thân mình qua việc đọc sách báo nước ngoài, nghe phát thanh, truyền hình nước ngoài ở ngay trong nước mình, và nhất là nhằm mục đích chủ động dùng tiếng nước ngoài để quảng bá hình ảnh đất nước, con người, sản vật độc đáo của các dân tộc Việt Nam với người nước ngoài, để trình bày, giải thích, thuyết phục, lôi kéo bạn bè quốc tế đến giao lưu hữu nghị, làm ăn với chúng ta. Ngoài ra, còn cần phải biết dùng ngoại ngữ để đấu tranh vạch trần những âm mưu chống phá Việt Nam, để tập hợp bạn bè quốc tế đồng tình, ủng hộ và bảo vệ những quyền lợi hợp pháp, chính đáng của Việt Nam trên trường quốc tế và trong WTO.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Ban Chấp hành Trung ương (2018), Chi thị số 25-CT/TW ngày 08 tháng 8 năm 2018 của Ban Bí thư về đẩy mạnh và nâng tầm đối ngoại đa phương đến năm 2030.
- [2] Eurydice (2001), *Foreign Language Teaching in Schools in Europe*, Eurydice, European Commission, Brussels.

Ngày nhận bài: 03-2-2020. Ngày biên tập xong: 02-3-2020. Duyệt đăng: 10-03-2020

Những mục đích dạy tiếng Anh hướng nội như vậy đương nhiên yêu cầu phải có đủ các loại yêu cầu trình độ sử dụng tiếng Anh của tất cả các tầng lớp xã hội dưới nhiều hình thức phong phú và đa dạng hơn nhiều so với mục đích hướng ngoại của một số ít người xuất ngoại.

3. KẾT LUẬN

Đào tạo và phát triển nguồn nhân lực là một vấn đề cấp thiết ảnh hưởng trực tiếp và toàn diện đến sự phát triển của một quốc gia, đặc biệt trong thời kỳ chuyển đổi số và cách mạng công nghiệp 4.0 đang bùng nổ thì nguồn nhân lực có trình độ tiếng Anh cần phải được quan tâm đúng mức. Do đó, việc dạy và học tiếng Anh cần xác định: “Dạy học tiếng Anh đến trình độ nào?” và “Mục đích chủ yếu đối với người học tiếng Anh?”. Chúng ta nhận thức rõ trình độ ngoại ngữ mà người học cần phải đạt đủ để họ có thể sử dụng được một cách độc lập trở thành công dân toàn cầu trước những cơ hội và thách thức trong xu thế hội nhập quốc tế hiện nay.